

PERSONĀLIJAS

Sveicam jubilejā

AKMENS LAIKMETA PĒTNIECEI ILGAI ZAGORSKAI – JUBILEJA

Akmens laikmeta pētniece vēstures doktore Ilga Zagorska (dzim. Grinberga) dzimusi Rīgā 1940. gada 11. decembrī. 1959. gadā pēc Rīgas 49. vidusskolas beigšanas Ilga iestājās tolaik Pēteru Stučkas vārdā nosauktās Latvijas Valsts universitātes Vēstures un filoloģijas fakultātē, kuru pabeidza 1964. gadā. Pirmā saskare ar arheoloģiju viņai bija studentu vasaras prakses laikā Tērvetes pilskalnā un Igaunijā Kļapas neolīta apmetnē. Tālāk ceļš veda uz LPSR ZA Vēstures institūtu, kur 1963. gada 17. septembrī viņa tika pieņemta darbā par laborantes pagaidu vietas izpildītāju un kur arī pagāja visi viņas turpmākie darba gadi. Drīz jau kā štata darbiniece Ilga pilda vecākā laboranta, pēc tam inženiera restauratora pienākumus Arheoloģijas un etnogrāfijas sektora laboratorijā. Sākās arī viņas līdzdalība arheoloģiskajās ekspedīcijās. Sevišķi rosinoši bija izrakumi nesēn pie Burtnieku ezera atklātajā Zvejnieku kapulaukā un apmetnē, kur tos vadīja Francis Zagorskis (1929–1986). 1965. gadā Francis un Ilga apprecējās, un kopš tā laika sākās viņu kopējie arheoloģiskie pētījumi gan Zvejniekos, gan citās vietās daudzu sezonu garumā. 1968. gadā Ilga Zagorska tika uzņemta ZA Vēstures institūta aspirantūrā, pēc kuras beigšanas 1972. gadā viņa kļuva par jaunāko

zinātnisko līdzstrādnieci Arheoloģijas un antropoloģijas sektorā. Aspirantūras laikā I. Zagorska sāka izstrādāt disertāciju par tēmu “Kaula zvejas un medību rīki akmens laikmetā Latvijas teritorijā”, kuru aizstāvēja 1983. gadā Viļņā, iegūstot vēstures zinātņu kandidāta grādu, kas pēc Latvijas valstiskās neatkarības atgūšanas tika pielīdzināts Latvijas Republikas vēstures doktora grādam.

Jau 70. gados sāka iezīmēties vēl viena I. Zagorskas pētījumu tēma, proti, par Latvijas teritorijas senāko apdzīvotību vēlajā paleolītā un mezolītā. Nozīmīgs bija 1972. gads, kad Salaspils Laukskolā Annas Zariņas vadītajos izrakumos tika atklāta pirmā vēlā paleolīta apmetne. 1973. gadā I. Zagorska tur veica izrakumus, un iegūtie materiāli kļuva par pamatu vēlā paleolīta vietu meklējumiem arī citviet Latvijā. Gan par vēlā paleolīta ziemeļbriežu mednieku atstātajām pēdām, gan par sekojošā mezolīta medniekiem I. Zagorska publicējusi daudzus rakstus Latvijā un ārzemēs. Viņa vienmēr bijusi aktīva starptautisko konferenču dalībniece, tā nesot Latvijas vārdu pasaulē. Par savu pētījumu rezultātiem referāti lasīti Igaunijā, Lietuvā, Krievijā, Vācijā, Somijā, Zviedrijā, Norvēģijā, Polijā, Francijā, Šveicē, Lielbritānijā, Japānā un, protams, arī Latvijā.

Vēl viena I. Zagorskas darbības joma ir saistīta ar pētījumu turpināšanu Zvejnieku akmens laikmeta kapulaukā un apmetnēs sadarbībā ar ārvalstu zinātniekiem. Kopš 90. gadu vidus kapulauka arheoloģiskos materiālus un Burtnieku ezera apkārtni sāka pētīt dažādu nozaru speciālisti – ģeologi, palinologi, antropologi, biologi, ķīmiķi un arheologi gan no Latvijas, gan ārvalstīm. Īpaši cieša un ilgstoša sadarbība I. Zagorskai izveidojās ar Lundas Universitātes profesoru Larsu Larsonu. Šo pētījumu rezultāti tika apkopoti viņu abu rediģētajā un Lundas Universitātes 2006. gadā izdotajā rakstu krājumā “Atpakaļ pie saknēm” (*Back to the Origin*). Grāmatā publicēti dažādu nozaru speciālistu raksti no septiņām valstīm, kas Zvejnieku kapulauku un ar to saistītās problēmas ļāva ieraudzīt jaunā gaismā plašā Ziemeļeiropas kontekstā.

Ilga Zagorska ir vairāk nekā 200 zinātnisku un zinātniski populāru rakstu autore. Nupat viņa sagatavojusi monogrāfisku pētījumu “Senie ziemeļbriežu mednieki Latvijā”, kurš, cerams, dienas gaismu ieraudzīs tuvākajā nākotnē. Jubilāre joprojām ir radošas enerģijas pilna un bagāta ar jaunām pētnieciskām idejām. Vēlēsim viņai šo ieceru piepildījumu!

Andrejs Vasks

ARHEOLOGAM MĀRIM ATGĀZIM – 75

Māris Atgāzis ir erudīts arheologs, izcils dzelzs laikmeta ieroču formu pazinējs, to izplatības un hronoloģisko robežu pārzinātājs. Viņa vārds pazīstams ne tikai Latvijā, bet arī visā Baltijas reģionā.

Māris Atgāzis dzimis 1935. gada 15. oktobrī Rīgā, viņa vecāki bija skolotāji. Sevi viņš uzskata par pusei par malēnieti. Viņa bērnība un skolas gadi pagāja Alūksnes pusē – dzīvojis Ilzenē un arī Bejā, mācījies